

Spis treści

Wprowadzenie	7
Zbigniew Domżał, Andrzej Wałkowski	
<i>Pióro potężniejsze niż pastorał. O opatach średniowiecznego klasztoru cystersów w Mogile, którzy zasiedli do pisania</i>	9
Joanna Matyasik	
Pomeranika w zbiorze starych druków Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy	53
Tomasz Stolarczyk	
Inwentarze biblioteczne XVII–XX wieku środkowopolskich klasztorów dominikańskich i bernardyńskich. Komunikat	79
Zdzisław Kropidłowski	
XVIII-wieczny księgozbiór cechu piekarzy gdańskich	95
Daria Keiss-Dolańska	
Gdańsk w republice listów – nowożytna korespondencja w Gdańsku od XVI do XVIII wieku na podstawie międzynarodowej bazy internetowej EMLO	115
Elżbieta Pokorzyńska	
Księga czeladnicza gdańskiego cechu introligatorskiego	129
Zdzisław Gębołyś	
<i>Aliis inseriendo consumor</i> – portret psychologiczny bibliotekarzy niemieckich w XIX wieku.	143

6	Dzieje książki i prasy. Przegląd badań za lata 2013–2015	
	Magdalena Kwiatkowska	
	Prywatny mecenas publikacji naukowych w Królestwie Polskim. Rekonesans	165
	Monika Olczak-Kardas	
	Książka na łamach czasopisma „Śpiew w Szkole” (1933–1939)	179
	Piotr Rudera	
	Kształtowanie kultury fizycznej w toruńskiej prasie sportowej okresu międzywojennego.	197
	Katarzyna Wodniak	
	Żnińska „Moja Przyjaciółka” (1934–1939) w kręgu zainteresowań badaczy	207
	Zbigniew Gruszka	
	Lektury „wypędzonych”. Książka na łamach czasopisma „Waldenburger Heimatbote” w latach 1949–2013	221
	Eugeniusz Pryczkowski	
	Obecność języka kaszubskiego w prasie regionalnej po 1989 roku na przykładzie wybranych pism Pomorza	235
	Jadwiga Sadowska, Kamila Hościło	
	Prasa na terenie współczesnego województwa podlaskiego w XX wieku – stan badań w dekadzie 2005–2015.	253
	Evelina Kristanova	
	Miesięcznik społeczno-kulturalny „Magazyn Familia” (2008–2011) jako przykład pisma rodzinnego	267
	Joanna Korczyńska	
	Polskie czasopisma o tematyce fantastycznej w latach 1982–2015 (próba syntezy)	285
	Grzegorz Nieć	
	Wtórny rynek książki w Polsce	303
	Magda Ostrowska	
	Rozwój wydawnictw mangi w Polsce w latach 2010–2015	325
	Katarzyna Domańska	
	Działania marketingowe i promocyjne w bibliotekach naukowych	337
	Marcin Karwowski	
	Tematyka działalności polskich bibliologów i informatologów w latach 2013–2015 ze szczególnym uwzględnieniem zagadnienia książki i prasy	355

Wprowadzenie

Oddajemy czytelnikom trzeci tom *Studiów z dziejów książki i prasy*. Tom pierwszy (14 artykułów) odnosił się do lat 2007–2010¹, tom drugi (20 artykułów) zawierał prace z lat 2010–2013². Obecny prezentuje teksty związane z badaniami z lat 2013–2015. Wszystkie są pokłosiem ogólnopolskich konferencji, organizowanych przez Zakład Historii Książki i Bibliotek Katedry Informatyki Naukowej i Bibliologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. W czasie pierwszej, która odbyła się w Muzeum Dyplomacji i Uchodźstwa Polskiego Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Zdzisław Kropidłowski, prof. UKW, zaproponował cykliczne spotkania co 2–3 lata, na których będzie można przedstawić wyniki badań z wyznaczonego okresu, podsumować je czy dokonać syntezy swoich osiągnięć lub dorobku naukowego. Spojrzenie historyczne wstecz może jednak łączyć się z dzieleniem się planami, koncepcjami, zgłoszeniem nowych tematów badawczych, które na tych spotkaniach naukowych historyków książki poddawane są dyskusji naukowej. Doświadczenie i wiedza wielu badaczy przyczynia się zawsze do udoskonalenia tematów, otwarcia nowych horyzontów i odkrycia nowych, zaskakujących okoliczności. To założenie programowe przypominał zebranym pomysłodawca tej formy Zdzisław Kropidłowski podczas otwarcia każdej z tych trzech konferencji. W drugiej, która odbyła się w Pałacu Lubostroń w Lubostroniu, kontynuowano tę ideę, a trzecia miała miejsce w Bibliotece Uniwersytetu

1 *Studia z dziejów książki i prasy. Przegląd badań za lata 2007–2010*, pod red. Z. Kropidłowskiego, D. Spychały i K. Wodniak, Bydgoszcz 2010, 248 s.

2 *Studia z dziejów książki, prasy i bibliotek. Stan badań za lata 2010–2013*, pod red. Z. Kropidłowskiego i D. Spychały, Bydgoszcz 2014, 394 s.

Kazimierza Wielkiego, w czasie której wygłoszono 30 referatów. Większość z nich została wydana w niniejszej pracy zbiorowej pod redakcją pracowników Zakładu: Bernardety Iwańskiej-Cieślak, Elżbiety Pokorzyńskiej, Zdzisława Kropidłowskiego i Dariusza Spychały.

Pod względem chronologicznym zajmowano się w nich tematami od starożytności, przez średniowiecze, aż po czasy najnowsze, którym uwagę poświęca największa grupa badaczy. Natomiast pod względem terytorialnym i rzeczowym systematycznie poszerzano tematykę. Należy podkreślić, że w programie trzeciej konferencji znalazły się referaty nawiązujące do poprzednich wystąpień, które stały się inspiracją dla następnych badaczy i pogłębiania tematyki wcześniej zgłoszonej. Podawane informacje zaowocowały nawiązaniem kontaktów naukowych i współpracą badawczą kilku osób. Można uznać, że wytworzyła się tradycja obradowania w tej konwencji.

W niniejszej pracy poruszono nowe tematy, w ramach nowych obszarów badawczych i regionów Polski oraz Europy, mniej znanych dotychczas na mapie książki i prasy. Należy odnotować z uznaniem, że odnowiono zainteresowania introligatorstwem i oprawoznawstwem, szczególnie gdańskim, książką i prasą w Gdańsku, na Pomorzu i Kujawach. Ważne miejsce znalazła w tych konferencjach tradycja książki w Bydgoszczy. Do wystąpień związanych ze starożytnymi księgozbiorami chrześcijańskimi dodano prace nad książką rękopiśmienną średniowiecza i bibliotekami. W czasach nowożytnych nadal odkrywamy nieznanne zagadnienia wydawnicze i problemy czytelnictwa książki i prasy.

Równie ważne są osiągnięcia prasoznawców, którzy w kontekście historycznym oraz współcześnie analizowali i badali prasę samorządową, urzędową, regionalną i naukową. Poruszono też problemy mecenatu wydawniczego, czytelnictwa, wykorzystania Internetu do badań prowadzonych przez historyków książki, aktywności naukowej polskich bibliologów i informatologów. Tematyka dotyczyła najczęściej Polski, ale również Litwy, Niemiec i Ukrainy.

W trzech konferencjach uczestniczyła gościnnie dr hab. Monika Olczak-Kardas z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach i prof. dr hab. Jerzy Konieczny (który publikuje teksty swoich wystąpień w „Universitas Gedanensis”). Kilkanaście osób wystąpiło już dwukrotnie. W tym tomie artykuły publikują przedstawiciele najważniejszych polskich ośrodków badawczych, zajmujących się historią książki i prasy.

Zdzisław Kropidłowski